

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 325/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného FELŠÖCI & Partners, s. r. o., Bajkalská 31, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Ján Felšöci, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/25/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/25/2009 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava II sa v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/25/2009 **p r i k a z u j e k o n a ť** bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Bratislava II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **450,29 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. marca 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/25/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznať mu primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 30. januára 2009 domáhal určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru danej mu žalovaným – ██████████ ██████████ ██████████ (ďalej len „žalovaný“) a náhrady mzdy (sťažovateľ sa pôvodne žalobou domáhal aj nároku na odstupné, v zmysle podania z 8. januára 2010 však už na nároku na odstupné netrval, pozn.). Okresný súd čiastočným rozsudkom č. k. 8C/25/2009-252 z 2. júla 2012 určil výpoveď za neplatnú, pričom rozhodol, že o nároku na náhradu mzdy a o trovách konania rozhodne v konečnom rozsudku vo veci samej. Okresný súd vychádzal zo záveru, že žalovaný si nesplnil ponukovú povinnosť, keď v čase dania výpovede sťažovateľovi disponoval voľným pracovným miestom, ale toto sťažovateľovi neponúkol. Proti rozsudku okresného súdu z 2. júla 2012 podal odvolanie žalovaný (odvolanie doručené okresnému súdu 3. septembra 2012). Okresný súd predložil vec Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 28. novembra 2012 pre účely rozhodnutia o odvolaní. Krajský súd uznesením č. k. 2Co/423/2012-280 z 29. novembra 2013 čiastočný rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keď dospel k záveru, že okresný súd sa dostatočne nezaoberal skutočnosťou, či vôbec daná pracovná pozícia (poradca II pre ekonomické záležitosti) bola v čase dania výpovede sťažovateľovi ako reálne existujúca voľná, či vôbec bola niekedy niekým obsadená. Okresný súd rozsudkom č. k. 8C/25/2009-428 z 30. augusta 2016 žalobu zamietol. Proti rozsudku podal sťažovateľ odvolanie 18. novembra 2016. Okresný súd predložil vec krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa 7. marca 2017. Krajský súd rozsudkom č. k. 2Co/53/2017-506 z 25. októbra 2017 zmenil rozsudok okresného súdu z 30. augusta 2016 vo výroku, ktorým okresný súd zamietol žalobu o určenie, že výpoveď daná sťažovateľovi žalovaným je neplatná, tak, že určil, že výpoveď je neplatná. Zároveň rozsudok okresného súdu z 30. augusta 2016 vo výroku, ktorým zamietol žalobu o náhradu mzdy, zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vo vzťahu k záveru o neplatnosti skončenia pracovného pomeru konštatoval, že výpovedný dôvod, na základe ktorého žalovaný rozviazal so sťažovateľom pracovný pomer podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, neexistoval a žalovaný si nesplnil ponukovú povinnosť, keď miesto poradcu II pre ekonomiku reálne existovalo. Rozsudok krajského súdu z 25. októbra 2017 nadobudol

právoplatnosť 14. decembra 2017. Proti rozsudku krajského súdu z 25. októbra 2017 podal žalovaný 15. februára 2018 dovolanie. Vec bola Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) predložená okresným súdom na účel rozhodnutia o dovolaní žalovaného 1. augusta 2018. Najvyšší súd uznesením č. k. 6 Cdo 116/2018 z 31. októbra 2018 dovolanie odmietol ako podané oneskorene. Okresný súd na pojednávaní 6. novembra 2019 vyhlásil rozsudok, ktorým žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi náhradu mzdy vo výške 61 592,07 eur, vo zvyšku žalobu zamietol a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 42 %. Rozsudok okresného súdu zo 6. novembra 2019 dosiaľ nebol písomne vyhotovený a doručený stranám sporu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta prietahy v napadnutom konaní. Poukazuje na skutočnosť, že pracovnoprávny spor je sporom vyžadujúcim osobitnú rýchlosť konania. Po skutkovej ani právnej stránke nebol náročný. Správanie sťažovateľa nemožno hodnotiť ako sťažujúce postup súdu. Sťažovateľ sa žalobou z roku 2009 domáhal určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a náhrady mzdy. Spor bol v časti určenia neplatnosti výpovede z pracovného pomeru skončený rozsudkom krajského súdu z 25. októbra 2017, keď krajský súd konštatoval neplatnosť výpovede z dôvodu nesplnenia ponukovej povinnosti zo strany žalovaného. Sťažovateľ považuje za neprípustné, aby posúdenie tejto otázky trvalo 8 rokov. Ďalej uvádza, že o jeho nároku na náhradu mzdy nie je právoplatne rozhodnuté ani po 11 rokoch od začatia konania. Ak by bol okresný súd po celý čas konal obozretne s ohľadom na všetky nároky sťažovateľa, nemusel otázke náhrady mzdy venovať ďalšie pojednávania v roku 2019, ale túto časť žaloby mohol prípadne rozhodnúť aj na jedinom pojednávaní, resp. už oveľa skôr v rozsudku, ktorým žalobe vyhovel v časti určenia neplatného skončenia pracovného pomeru (rozhodol však čiastočným rozsudkom). Okresný súd síce 6. novembra 2019 vyhlásil rozsudok, ktorým rozhodol o nároku sťažovateľa na náhradu mzdy, tento rozsudok však dosiaľ nebol písomne vyhotovený a zaslaný stranám sporu. Sťažovateľovi tak nie sú zrejmé dôvody rozhodnutia okresného súdu, odôvodnenie poskytnuté pri vyhlasovaní rozsudku bolo nezrozumiteľné. Sťažovateľ podal predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní, ktorá ňou bola vyhodnotená v časti neprimeranej dĺžky konania ako čiastočne dôvodná a v časti nevyhotovenia rozsudku zo 6. novembra 2019 ako dôvodná. Sťažovateľ tiež podal návrh na disciplinárne stíhanie sudcu. Sťažovateľ ukončil pracovnoprávny vzťah so žalovaným po rozhodnutí krajského súdu o určenie neplatnosti výpovede k 16. januáru 2018. Žalovaný sťažovateľovi vyplatil pracovnoprávne nároky len za obdobie od právoplatnosti rozsudku krajského súdu (14. decembra 2017) do 16. januára 2018. Za ostatné obdobie v trvaní takmer 9 rokov neplatne skončeného pracovnoprávneho pomeru žalovaný sťažovateľovi neposkytol žiadne plnenie, preto je sťažovateľ nútený čakať na rozhodnutie súdu.

5. Vo vzťahu k požadovanému primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľ poukazuje na svoju dlhotrvajúcu právnu neistotu, svoj vyšší vek (68 rokov). Kvôli zbytočným prietahom v konaní sťažovateľ nedostal včas satisfakciu v smere očistenia svojho mena z neplatne skončeného pracovného pomeru vo veľkej organizácii, akou je žalovaný, kde pôsobil ako podpredseda pre ekonomické záležitosti (ekonomický riaditeľ). Sťažovateľ bol z titulu funkcie pre žalovaného

súčasne predsedom správnej rady spoločných fondov žalovaného, predsedom kontrolnej komisie v [REDAKOVANÉ] (združenie v ČR, ktorého členom je žalovaný a má v ňom aj majetkový podiel), bol poverený zastrešením žalovaného prechod na euro, dokonca v roku 2007 získal [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Ak by súdne konanie prebehlo bez prietáhov, sťažovateľ mohol získať právnu istotu vo svojej kariére, bol však nútený zamestnať sa v úplne inom odbore za horších finančných podmienok a po celý tento čas čakať na rozhodnutie súdu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že predmetná vec predstavuje pracovnoprávny spor, teda skutkovo pomerne náročnú vec. Okresný súd vykonával procesné úkony a nariad'oval termíny pojednávania, avšak niekedy s časovými odstupmi. Sudca svojou nečinnosťou zaviniť prietáh v konaní, keď 6. novembra 2019 vyhlásil na pojednávania rozsudok vo veci samej v zmysle § 219 ods. 2 Civilného sporového poriadku, pričom tento rozsudok neodovzdal prítomným stranám na pojednávania a neprítomným stranám neodoslal do troch dní. Sudca bol niekoľkonásobne upozornený predsedníčkou okresného súdu na potrebu vyhotovenia rozhodnutia, 17. februára 2020 bol ňou písomne upozornený na pretrvávajúce prietahy v konaní s tým, že sudcovi bola určená lehota na odstránenie nedostatkov do 28. februára 2020 pod hrozbou podania disciplinárneho návrhu. Z dôvodu, že ani v určenej lehote nebol rozsudok vo veci stranám sporu vyexpedovaný, 27. marca 2020 bol predsedníčkou okresného súdu podaný na sudcu návrh na začatie disciplinárneho konania. Sudca dosiaľ písomné vyhotovenie rozhodnutia neodovzdal.

7. Okresný súd zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že pracovnoprávny spor automaticky nepredstavuje náročnú vec. V danej veci nešlo o skutkovo či právne zložitú vec v časti určenia neplatnosti výpovede (kde krajský súd dospel k porušeniu ponukovej povinnosti žalovaným), o ktorej súd rozhodoval až 7 rokov, ani v časti náhrady mzdy, kde súd iba v podstate porovnáva, či sa sťažovateľ následne zamestnal za výhodnejších alebo nevýhodnejších podmienok a či vyplatením náhrady mzdy nebudú porušené dobré mravy. Právoplatné skončenie veci pritom ešte bude vyžadovať značný čas (čas na písomné vyhotovenie rozsudku, doručenie obom stranám, zasielanie vyjadrení a následne rozhodovanie odvolacieho súdu). Z prehľadu úkonov je zrejmé, že ich bolo množstvo, avšak vzhľadom na nenáročnosť veci išlo s ohľadom na tak dlhý čas konania o neefektívne úkony (napr. zbytočne veľké množstvo pojednávania, ich neefektívne odročovanie alebo aj časové odstupy medzi úkonmi súdu). Doterajšie opatrenia zo strany vedenia okresného súdu efektívne nevyriešili situáciu sťažovateľa. Sudca zavádzal strany (pri odročení pojednávania na 4. november 2019 a 6. november 2019) aj predsedníčku okresného súdu (v žiadosti o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku).

9. Podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej ústavnej sťažnosti, pretože na základe podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

10. Vec napadla ústavnému súdu 13. marca 2020 a v zmysle Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému, členovi tretieho senátu ústavného súdu. V čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti bol v zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 na konanie vo veci príslušný tretí senát ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka. V zmysle čl. II bodu 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 tretí senát príslušný na konanie v predmetnej veci aktuálne pracuje v zložení Robert Šorl (predseda senátu), Peter Straka a Martin Vernarský.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom k porušeniu označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet

sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

15. Ústavný súd konštatuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prieťahov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

18. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

19. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prieťahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

20. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania bolo posúdenie nároku sťažovateľa na určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a nároku na náhradu mzdy. Z hľadiska kritéria významnosti posudzovaného konania z pohľadu sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že ustálená judikatúra tak ústavného súdu, ako aj štrasburských orgánov ochrany práva daný typ konania zaraďuje do kategórie konaní privilegovaných vyžadujúcich si zvláštnu starostlivosť venovanú plynulosti konania.

21. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú na rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk konanie o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy z pracovného pomeru nehodnotil ako právne zložité konanie. Po právnej stránke ide o štandardnú pracovnoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, ktorá je dostatočne poznaná všeobecnými súdmi (judikatúra, rozbery). Pokiaľ ide o skutkovú zložitosť, tu ústavný súd uvádza, že konanie si vyžiadalo vykonanie dokazovania pre účely posúdenia ne/platnosti skončenia pracovného pomeru a s tým súvisiacim ne/splnením ponukovej povinnosti žalovaného ako zamestnávateľa, posúdenia nároku na náhradu mzdy a jeho výšky (výsluch svedkov, listinné dôkazné prostriedky), potrebný rozsah dokazovania v danej veci sa však nevymyká bežným štandardom v obdobných sporoch a vec nemožno považovať po skutkovej stránke za výnimočne komplikovanú.

22. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil, že by sa sťažovateľ neprimeraným spôsobom podieľal na prieťahoch v konaní.

23. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prieťahov v doterajšom priebehu konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a z predloženého spisu okresného súdu.

24. Ústavný súd zistil, že napadnuté konanie sa začalo 30. januára 2009 podaním žaloby o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a o náhradu mzdy a doteraz nie je právoplatne skončené (právoplatne bolo dosiaľ rozhodnuté iba o určení neplatnosti výpovede z pracovného pomeru, a to rozsudkom okresného súdu č. k. 8C/25/2009-428 z 30. augusta 2016 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 2Co/53/2017-506 z 25. októbra 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť 14. decembra 2017). Napadnuté konanie je poznačené nečinnosťou.

25. V napadnutom konaní sa nečinnosťou okresného súdu vyznačovalo predovšetkým obdobie od podania žaloby (30. januára 2009) do 10. augusta 2011, keď okresný súd uskutočnil prvý úkon vo veci, vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe a nariadil termín pojednávania na 19. september 2011 (t. j. viac ako 30 mesiacov). Ďalším obdobím nečinnosti bol úsek konania medzi 16. januárom 2014, keď okresný súd po vrátení veci krajským súdom doručoval stranám uznesenie krajského súdu z 29. novembra 2013 a 13. marcom 2016, keď okresný súd nariadil pojednávanie vo veci na 31. marec 2016 (t. j. viac ako 25 mesiacov).

26. Sťažovateľ okresnému súdu osobitne vytýka jeho postup vo vzťahu k nároku na náhradu mzdy, ktorým sa okresný súd zaoberal po rozhodnutí najvyššieho súdu o dovolaní žalovaného. K tomuto ústavný súd konštatuje, že na jednej strane je potrebné uviesť, že k vyhláseniu rozsudku okresného súdu v časti nároku na náhradu mzdy došlo až po roku od predloženia spisu najvyšším súdom okresnému súdu (spis doručený okresnému súdu 15. novembra 2018, rozsudok okresného súdu

vyneseny 6. novembra 2019), pričom okresný súd pristúpil k nariadeniu pojednávania na 2. máj 2019 po viac ako 4 mesiacoch od vrátenia spisu okresného súdu z najvyššieho súdu. Na druhej strane sťažovateľ upravil svoj petit vo vzťahu k požadovanej výške náhrady mzdy (konkretizácia sumy), predložil znalecký posudok, ktorým disponoval od mája 2018, dohodu o skončení pracovného pomeru so žalovaným zo 16. januára 2018, ako aj ďalšie listinné dôkazy až po nariadení pojednávania okresným súdom. Žalovaný požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 2. máj 2019 z dôvodu rozporu znaleckého posudku predloženého sťažovateľom a odborného vyjadrenia zaobstaraného žalovaným a z toho plynúcej objednávky žalovaného na vypracovanie súkromného znaleckého posudku, taktiež z dôvodu rokovaní o mimosúdnom urovnaní sporu. Okresný súd žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania vyhovel a nariadil termín pojednávania na 25. jún 2019. Z obsahu spisu okresného súdu vyplýva, že medzi stranami sporu reálne prebehla komunikácia o mimosúdnej dohode, ku ktorej však strany napokon nedospeli. Pred okresným súdom sa v predmetnom období uskutočnili celkovo 3 pojednávania, na ktorých bola prerokúvaná vec sama, a to 25. júna 2019, 3. septembra 2019, 1. októbra 2019 (pojednávania 4. novembra 2019 a 6. novembra 2019 boli nariadené už len na účely vyhlásenia rozsudku, pozn.), pričom medzičasom boli súdu na základe návrhu žalovaného predložené okrem iného aj listinné dôkazy na účely zistenia aktuálnych príjmových pomerov sťažovateľa, resp. jeho príjmových pomerov po ukončení vykonávania pracovných povinností pre žalovaného, keďže žalovaný žiadal o zníženie náhrady mzdy, resp. jej nepriznanie sťažovateľovi za čas presahujúci 12 mesiacov. Vzhľadom na popísané okolnosti postup okresného súdu v období od novembra 2018 do novembra 2019 nemožno vyhodnotiť ako zjavne neefektívny alebo taký, ktorý by vykazoval závažné vady.

27. Ďalej ústavný súd uvádza, že okresný súd na pojednávaní 1. októbra 2019 vyhlásil dokazovanie (vo vzťahu k nároku na náhradu mzdy, pozn.) za skončené a pojednávanie odročil pre účely vyhlásenia rozsudku na 4. november 2019. Pojednávania nariadené na 4. november 2019 bolo odročené na 6. november 2019 z dôvodu, že súd ešte rozsudok písomne nevyhotovil. Na pojednávaní 6. novembra 2019 bol vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľovi náhradu mzdy vo výške 61 592,07 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 42 %. Zákonný sudca požiadal 4. decembra 2019 predsedníčku okresného súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku zo 6. novembra 2019 z dôvodu vyššieho počtu rozhodnutých vecí, pričom uviedol, že lehota na jeho vyhotovenie uplynie 6. decembra 2019 a o predĺženie žiada do 6. januára 2019. Ústavný súd uvádza, že okolnosti uvedené v žiadosti o predĺženie lehoty nekorešpondujú s § 219 ods. 2 CSP, podľa ktorého v prípade, ak bolo pojednávania odročené pre účely vyhlásenia rozsudku, súd rozsudok doručí prítomným stranám na pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vyhlásený, neprítomným stranám ho odošle najneskôr do troch dní. Rozsudok tak mal byť stranám doručený 6. novembra 2019, keď na pojednávaní 6. novembra 2019 boli prítomné obe strany sporu. Civilný sporový poriadok v tomto prípade predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku nepripúšťa. Rozsudok okresného súdu zo 6. novembra 2019 napriek uvedenému dosiaľ (teda po viac ako 16 mesiacoch od jeho vyhlásenia) nebol písomne vyhotovený a ani doručený stranám sporu.

28. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že sťažovateľ podal 27. novembra 2019 sťažnosť na prietahy v konaní predsedníčke okresného súdu, ktorú predsedníčka okresného súdu vo vzťahu k namietanej neprimeranej dĺžke celého konania vyhodnotila ako čiastočne dôvodnú, keď zo spisu zistila, že sudca vykonával procesné úkony síce priebežne, avšak niekedy so značnými časovými odstupmi. Sťažnosť týkajúcu sa prietahov zapríčinených v dôsledku nevyhotovenia písomnej podoby rozsudku zo 6. novembra 2019 vyhodnotila ako dôvodnú. Zároveň konštatovala, že v žiadosti o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia zákonný sudca uviedol nepravdivé a zavádzajúce údaje, pretože v danom prípade rozsudok nemal byť vyhotovený v lehote 30 dní od jeho vyhlásenia podľa § 223 ods. 2 CSP, ale mal byť prítomným sporovým stranám odovzdaný na pojednávaní v zmysle § 219 ods. 2 CSP, kde zákon predĺženie lehoty nepripúšťa. Uviedla, že voči zákonnému sudcovi zvažuje podanie návrhu na disciplinárne stíhanie.

29. Ústavný súd konštatuje, že konanie o žalobe sťažovateľa do času rozhodovania ústavného súdu trvá viac ako 12 rokov (z toho 10 rokov pred okresným súdom) a táto celková doba, počas ktorej vec sťažovateľa stále nie právoplatne skončená vo vzťahu ku všetkým žalobou uplatneným nárokom, sama osebe osvedčuje dôvodnosť podanej sťažnosti.

30. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené nečinnosťou okresného súdu popísanou v bode 25 a 27 odôvodnenia tohto nálezu. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

31. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

32. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal, aby okresný súd v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov, keďže rozsudok okresného súdu zo 6. novembra 2019 dosiaľ nie je písomne vyhotovený a ani doručený stranám sporu, a teda vec nie je v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti právoplatne skončená (bod 2 výroku tohto nálezu).

33. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

34. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

35. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

36. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

37. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, čo odôvodnil pretrvávajúcim stavom svojej právnej neistoty, sťažovateľ má už 68 rokov a nebyť priet'ahov v konaní, náhradu mzdy mohol zužitkovať ako satisfakciu za neplatné skončenie pracovného pomeru u žalovaného, prispieť k zabezpečeniu rodiny. Sťažovateľ sa nedočkal včasného očistenia jeho mena z neplatného skončenia pracovného pomeru vo veľkej spoločnosti, akou je žalovaný. Sťažovateľ mal u žalovaného významné postavenie, bol aj ocenený. V dôsledku výpovede bol nútený zamestnať sa v inom obore, kde dosahoval nižší príjem.

38. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

39. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

40. Pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil celkovú dĺžku konania pred okresným súdom, konštatovanú nečinnosť okresného súdu a konkrétne okolnosti prípadu, okrem iného aj vývoj situácie sťažovateľa z pracovného a príjmového hľadiska po daní mu výpovede žalovaným (od mája 2010 pôsobil ako ekonomický riaditeľ a konateľ obchodnej spoločnosti, od októbra 2014 mu bol priznaný starobný dôchodok). Podľa ústavného súdu však za žiadnych okolností nemožno od sťažovateľa spravodlivo žiadať, aby čakal na výsledok súdneho sporu, v ktorom sa riešia nároky pracovnoprávneho charakteru, takú neprimerane dlhú dobu.

41. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

42. Ústavný súd nevyhovел časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

43. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 450,29 eur (bod 4 výroku nálezu).

44. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta

zvyšuje o 20 % DPH. Pokiaľ ide o repliku sťažovateľa z 25. októbra 2020, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov nepriznal, pretože toto písomné podanie vo veci samej neprinieslo nové skutočnosti alebo informácie, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe zo sťažnosti a z predloženého súdneho spisu.

45. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu